ΓΜ9209

ΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ ΙΠΠ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Βουλευτοῦ Λευκάδος

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

Τὴν 12 Ἀπριλίου 1862

Κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τροπολόγησιν

τοῦ ἐν ἰσχύϊ φορολογικοῦ συστήματος.

(Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ 212 τῆς ΝΕΑΣ ΕΠΟΧΗΣ)

δαπάνῃ τῶν Κερκυραίων ῥιζοσπαστῶν.

ΠΑΝΑΓΗΣ ΣΤ. ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΜΟΥ
1927

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ,
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΡΜΗΣ
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ.
1862.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
Α1.Σ2.Φ5.0008

ΛΟΓΟΣ

ΤΟΥ ΙΠΠ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ

Βουλευτοῦ Λευκάδος

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

Τὴν 12 Ἀπριλίου 1862

Κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς τροπολόγησιν τοῦ ἐν ἰσχύϊ φορολογικοῦ συστήματος.

Ἔντιμοι Βουλευταί!

Εἶπον καὶ προηγουμένως, ἐν μιᾷ τῶν παρελθουσῶν Συνεδριάσεων, ὅτι τὴν ἔκθεσιν ἐκείνην τῆς Ἐπιτροπῆς δὲν ἔπρεπε νὰ θεωρήσῃ τις ὡς πρότασιν καὶ ὅτι αὐτὴ δὲν ἦτον εἰμὴ ἁπλοῦν σχέδιον ἐνδεικνύον μὲν τὴν διάθεσιν τοῦ Ἁρμοστοῦ πρὸς ἰσοπέδωσιν δῆθεν τῶν ἀνωμαλιῶν καὶ τῶν ἀνισοτήτων αἵτινες ὑπάρχουσιν εἰς τὸ ἐν ἰσχύϊ φορολογικὸν σύστημα, ἀλλὰ μὴ δυνάμενον νὰ ἐπιστήσῃ σοβαρῶς τὴν προσοχὴν τῆς Βουλῆς οὔτε νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἐμβριθεῖς συζητήσεις καὶ διασκέψεις.

Τοῦτο εἶπον, Ἔντιμοι Βουλευταί, οὐχὶ πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ χλευάσω τὸ ἀκατέργαστον ἐκεῖνο δοκίμιον ἢ νὰ προσβάλλω τὰ ἔντιμα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ὡς ἐσφαλμένως ἐξέλαβεν ὁ ἔντιμος γραμματεὺς τῆς Γερουσίας, ἄπαγε! ἀλλὰ διότι ἐνδόμυχος πεποίθησις ῥιζωμένη εἰς τὴν καρδίαν μου μὲ λέγει, ὅτι αἱ πληγαὶ τῆς Ἑπτανήσου, ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῶν πραγμάτων, δὲν θεραπεύονται εὐκόλως καὶ ὅτι εἶναι ἀκατάλληλα τὰ προτεινόμενα φάρμακα.

Δὲν ἤθελα ἐπομένως οὔτε λάβει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἂν ἡ ἀγόρευσις τοῦ ἐντίμου γραμματέως τῆς Γερουσίας δὲν μὲ ἐπροκαλοῦσε, καὶ ἂν δὲν ἔβλεπα ὅτι ἡ Κυβέρνησις, διὰ τῶν ὀργάνων αὐτῆς, ὑποστηρίζουσα καὶ δικαιολογοῦσα τὴν ἔκθεσιν ἐκείνην, ἔσπευσε νὰ δείξῃ ζῆλον ὑπέρμετρον καὶ ἔδραξε τὴν εὐκαιρίαν λίαν ἐν-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

τέχνως ἵνα ἀποδώσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν διατήρησιν τοῦ παρελθόντος ὡς ἐκ τῆς ἀποβολῆς τῆς μεταῤῥυθμίσεως, ἥτις μόνη, κατ᾽ αὐτὴν, δύναται νὰ μᾶς σώσῃ ἀπὸ τοῦ ἐπικειμένου ὀλέθρου.

Τὴν λέξιν, «*μεταῤῥύθμισις*» ἤκουσα ἐπανλαμβανομένην πολλάκις, καὶ σᾶς ὁμολογῶ δὲν ἐξιππάσθην. Δὲν ἠθέλησα, παρακολουθῶν τὸ παράδειγμα τοῦ ἐντίμου Βουλευτοῦ Ζακύνθου Κυρ. Λομβάρδου, οὔτε νὰ τὴν καταρασθῶ, οὔτε νὰ τὴν ἀναθεματίσω. Διότι αἱ κατάραι καὶ τὰ ἀναθέματα ἁρμόζουν μόνον εἰς λαοὺς ἀνάνδρους καὶ ἐκχαυνωμένους. Πολιτικοὶ ἄνδρες πλήρεις θάῤῥους καὶ ζωῆς δὲν καταρῶνται, δὲν ἀναθεματίζουν, μάχονται, ἔστω καὶ διὰ τοῦ λόγου, ἀλλὰ μάχονται.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ συζήτησις, τοὐλάχιστον κατά τινα αὐτῆς μέρη, ἐξῆλθε τοῦ κύκλου ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ὁποίου ὤφειλε, πρὸς τὸ συμφέρον καὶ αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως, νὰ περιορισθῇ, ἀφοῦ ἰδέαι τινὲς ἐῤῥίφθησαν ἐντὸς τοῦ Βουλευτηρίου τούτου, νομίζω οὐχὶ μόνον εὔλογον, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον νὰ ἀντιπαρατάξωμεν καὶ ἡμεῖς τὰς ἰδέας καὶ τὸ φρόνημά μας ἵνα ἴδωσιν οἱ ἀντίπαλοι καὶ πεισθῶσιν, ὅτι οὔτε τὴν ὀπισθοδρόμησιν ἐπιθυμοῦμεν, οὔτε τὴν στασιμότητα ἐπιδιώκομεν, οὔτε ὑπὸ πάθους ἐμπνεόμεθα, οὔτε ἀπὸ ἀτομικὰ συμφέροντα ὁδηγούμεθα, ἀλλὰ, ὑπείκοντες εἰς τὸ σύμβολον τοῦ ἡμετέρου πολιτικοῦ δόγματος, δὲν θέλομεν νὰ σμικρύνωμεν, δὲν θέλομεν νὰ δ ακινδυνεύσωμεν τὴν τιμὴν τῆς σημαίας μας, καταβιβάζοντες αὐτὴν ἀπὸ τοῦ πύργου, ὅπου μετὰ τοσούτων μόχθων καὶ ἀγώνων ἐν θριάμβῳ τὴν ἔστησεν ἡ Ἑπτάνησος.

Βλέπετε λοιπὸν, ἔντιμοι Βουλευταὶ, ὅτι ἐνῷ σκοπεύω ἐν παρόδῳ καὶ ὡς ἐπὶ τροχάδην νὰ λαλήσω περὶ τῆς ἐκθέσεως ἐκείνης, προτίθεμαι κυρίως νὰ ἐκφράσω μετὰ πάσης τῆς παῤῥησίας τὰς ἰδέας καὶ τὸ αἴσθημά μου ὡς πρὸς τὴν παροῦσαν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Ἑπτανήσου, νὰ εἴπω δὲ καὶ τοὺς λόγους οἵτινες, κατ᾽ ἐμὴν γνώμην, ὑποχρεοῦσι τὸν Ἰόνιον λαὸν ν᾽ ἀποστρέφεται τὴν μεταῤῥύθμισιν, ἐπ᾽ ἐλπίδι ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντίδικοι θέλουσι καταταχθῆ μεθ᾽ ἡμῶν ἀφοῦ μᾶς ἀκούσωσι, καὶ οὕτω πάντες θέλομεν συμβαδίσει πρὸς ταχεῖαν ἀπολαβὴν τοῦ ὑπερτάτου ἐκείνου ἀγαθοῦ πρὸς τὸ ὁποῖον ἐρωτόληπτοι ἀτενίζομεν

καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν δυνάμεθα πλέον οὐδὲ πρὸς μίαν μόνην στιγμὴν νὰ ἀποσπάσωμεν τὰ βλέμματα καὶ τὴν διάνοιάν μας.

Εἶναι καιρὸς, ἔντιμοι συνάδελφοι, νὰ καταστήσωμεν τὸ Βουλευτήριον τοῦτο ἀληθῆ πολιτικὴν παλαίστραν. Εἶναι καιρὸς ἀπὸ τῆς νεφελώδους σφαίρας τῆς ἰδανικότητος, τὸ πολιτικὸν πρόγραμμα τῆς Ἑπτανήσου, νὰ τὸ εἰσαγάγωμεν εἰς τὴν σφαῖραν τῆς διπλωματίας καὶ τῆς πραγματικότητος, ἵνα παύσωσιν καὶ οἱ κατήγοροι λέγοντες, ὅτι συγκεκριμένας ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἰδέας δὲν ἔχομεν, καὶ ὅτι πλανόμεθα ἔνθεν κἀκεῖθεν διὰ τῆς φαντασίας μας, μᾶλλον πρὸς ματαίαν ἐπίδειξιν καὶ πρὸς χαμερπῆ δημοκοπίαν παρ᾽ ὅτι διώκομεν τὴν ἀληθῆ λύσιν τοῦ ζητήματος.

Ναὶ, Κύριοι· διότι παραδέχομαι καὶ ἐγὼ ὅτι αἱ προτεινόμεναι βελτιώσεις δὲν δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν οὐδεμίαν θεραπείαν ἐὰν αὗται δὲν συνοδεύωνται καὶ μετὰ τῆς μεταῤῥυθμίσεως τῶν θεσμῶν τοῦ Κράτους. Παραδέχομαι ὅτι ἐπὶ σαθρῶν βάσεων δὲν δύναται νὰ ἐγείρῃ τὶς κραταιὸν καὶ μόνιμον πολίτευμα. Παραδέχομαι πάντα ταῦτα, διότι ἐνῷ τοιουτοτρόπως ἀπαντῶ κατὰ πρόσωπον τὴν μεταῤῥύθμισιν, μοὶ παρέχουσιν ἀφ᾽ ἑτέρου τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἴπω εἰς ὑμᾶς ὅτι οὐδεμία ἄλλη ἰδέα, ἐκτὸς τῆς ἐθνικότητος, δύναται νὰ ἦναι ἡ βάσις τοῦ πολιτεύματός μας, καὶ ὅτι οἱαδήποτε μεταῤῥύθμισις δὲν ἤθελεν ἐπιφέρει εἰμὴ τὴν ἐπαύξησιν τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ὅστις ὑπάρχει μεταξὺ δύο στοιχείων, τοῦ προστατεύοντος καὶ τοῦ προστατευομένου, ἀνέκαθεν πολεμουμένων, ἀνέκαθεν ἀντιμαχομένων πρὸς ἄλληλα. Εἰς μάτην μοχθεῖτε, Κύριοι· οὐδεμία ὑπάρχει σχέσις, οὐδεμία ὑπάρχει συγγένεια μεταξὺ τῶν δύο τούτων στοιχείων. Ἡ καταγωγὴ, τὰ ἤθη, τὰ ἔθιμα, τὸ θρήσκευμα, ἡ γλῶσσα τὰ ἀποχωρίζουσι. Καὶ ἐνῷ τοιοῦτόν τι χάσμα ὑπάρχει ἀναντιῤῥήτως, πῶς δύνασθε ὑμεῖς νὰ ἐλπίσητε τὴν συγχώνευσιν καὶ τὴν ἁρμονίαν; Πῶς δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι ἄνδρες πολιτικοὶ, νουνεχεῖς καὶ τίμιοι, ἀπατῶνται ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ θεωρῶσιν ἐφικτὴν τὴν ἁρμονίαν ταύτην, καὶ ὅτι, παραγνωρίζοντες τὴν φύσιν καὶ τοὺς χαρακτῆρας τῶν ἀνατολικῶν λαῶν, πεποίθασιν ὅτι ὑπάρχει μέσον συμβιβασμοῦ, καὶ ὅτι ἡ ἀπαιτουμένη ἰσοῤῥοπία μεταξὺ τῶν ἀναγκαίων πρὸς σύστασιν ἀληθοῦς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

συνταγματικοῦ πολιτεύματος στοιχείων δὲν θέλει διαταραχθῆ οὐδέποτε;

Ἀφήσατέ με, Κύριοι, ἀπεναντίας νὰ πιστεύσω, ὅτι καὶ Ὑμεῖς προβλέπετε τὰς δυσχερείας, προαισθάνεσθε τὸν κίνδυνον, προνοεῖτε τὸν ὄλεθρον, ἀλλὰ μὴ δυνάμενοι νὰ καταταχθῆτε οὔτε μεταξὺ τῶν ὀπισθοδρομικῶν, διότι ἡ τιμιότης δὲν σᾶς τὸ ἐπιτρέπει, οὔτε μεταξὺ ἡμῶν, διότι ἡ κοινωνική σας θέσις ἴσως δὲν σᾶς τὸ συγχωρεῖ, προσπαθεῖτε νὰ τηρήσητε μέσον τινὰ ὅρον, γινώσκοντες καλῶς ὅτι πολιτικὸς ἀνὴρ, μὴ ὑπηρετῶν οὐδεμίαν σημαίαν, κηρύττεται αὐτοδικαίως ἀπόμαχος καὶ καταδικάζεται ἀφ' ἑαυτοῦ του εἰς πολιτικὸν θάνατον. Ἀφήσατέ με νὰ πιστεύσω ὅτι ἄνποτε ἡ Ἑπτάνησος, ὃ μὴ γένοιτο, ἤθελε σᾶς προσκαλέσῃ ἵνα, ὑπὸ εὐθύνην σας, ὑπαγορεύσητε τὰς ἰδέας σας ἢ θέσητε εἰς ἐνέργειαν τὸ σύστημά σας, ἤθελετε ἀπαντήσει ἀποποιούμενοι, κηρύττοντες πανδήμως ὅτι, ἡ ξενικὴ Προστασία δύναται μὲν, ὡς ἔπραξε καὶ ἄλλοτε, νὰ ἐπιβάλῃ τὴν θέλησίν της, ἀλλὰ δὲν ἔπρεπε ποτὲ νὰ συνομολογήσωμεν ἡμεῖς μετ' αὐτῆς νέον πολιτικὸν συμβόλαιον.

Καὶ τί κακὸν ἔφερεν ἡ μεταῤῥύθμισις, λέγει ὁ Γραμ. τῆς Γερουσίας; ὑμεῖς αὐτοὶ δὲν εἶσθε ἀπαύγασμα τῆς ἐλευθέρας ἐκλογῆς καὶ τῆς μυστικῆς ψήφου; δὲν χαίρεσθε σήμερον, δυνάμει τῶν μεταῤῥυθμίσεων, τὸ ἱερὸν καὶ ἀνεκτίμητον δικαίωμα τοῦ λόγου; Ναὶ, ἀπαντῶμεν· ὑπῆρξεν ἐποχὴ, ἔντιμοι Βουλευταὶ, καθ' ἣν ἡ Ἑπτάνησος κεκμηκυία καὶ ἀπηυδησμένη ἐπεθύμει τὴν μεταῤῥύθμισιν, καὶ ἡ Προστασία τότε τὴν ἐλάκτιζε· οἱ νουνεχέστεροι τῶν Ἰονίων ἔτεινον πρὸς ὑμᾶς τὴν χεῖρα καὶ τὴν ἐζήτουν ὡς ἐπαῖται, ὑμεῖς δὲ τοὺς ἐφυλακίζετε, τοὺς κατεστρέφετε.

Ἀλλὰ τότε τὸ ἐθνικὸν ζήτημα ἦτον ἐν σπαργάνοις, καὶ ὁ ἀνατολικὸς Κόσμος ἐκοιμᾶτο νήδυμον ὕπνον. Τότε ἐνόμιζον ἅπαντες ὅτι ἡ ἀγωνία τοῦ ψυχοῤῥαγοῦντος ὀθωμανοῦ ἤθελε παραταθῇ ἐπ' ἀορίστῳ. Σήμερον, ὤ! σήμερον ὁ ἀσθενὴς ἐκεῖνος παρέδωκε τὸ μιαρὸν πνεῦμα. Ὁ τάφος ἠνεῴχθη. Καὶ ἂν ἀκόμη τὸ πτῶμα δὲν ἐτάφη, ἀποδώσατε τὴν ἀργοπορίαν εἰς τὴν βραδύτητα τοῦ βήματος, δι' οὗ οἱ πενθοφοροῦντες παρακολουθοῦσι τὴν νεκρικὴν λειτανίαν. Ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν ἡ Ἑπτάνησος ἐπεθύμει τὴν μεταῤῥύθμισιν, καὶ ἡ Προστασία ἀπαιτηθεῖσα τότε παρεχώρησεν ἐλευθερίας τινας ἐπὶ βαρεῖ ἀντιτίμῳ. Ὅπως δήποτε ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου καθιερώθη, καὶ σήμερον ὁ Ἁρμοστὴς, ἀντιτείνων εἰς τὴν πρὸς τὸν ἐναρκτήριον αὐτοῦ λόγον ἀπάντησίν μας, λέγει ὅτι ὀλίγοι ὑπάρχουσι λαοὶ οἵτινες χαίρουσι τοσαύτην ἐλευθερίαν ὅσην ἡμεῖς. Τοῦτο εἶναι ἴσως ἀληθὲς, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ βεβαίως καὶ ὡς δώρημα τῆς Προστασίας. Εἶναι ἰδική μας κατάκτησις, ἥτις μᾶς ἐστοίχισε πολλοὺς ἀγῶνας καὶ μόχθους. Ἔπειτα, βεβαιωθῆτε, τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου ἡ Προστασία τὴν ἀνέχεται, διότι εἶναι ἰσχυρωτέρα τῆς λόγχης καὶ καταστρεπτικωτέρα τῶν πυροβόλων· τὴν ἀνέχεται, δὲν τὴν σέβεται.

Ἀλλὰ ποῦ τρέχω; κεῖται ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑπὸ βούλευσιν ἔκθεσις ἐπιτροπῆς ἀσχοληθείσης πρὸς τροπολόγησιν τοῦ ἐν ἰσχύϊ φορολογικοῦ συστήματος, καὶ ἐγὼ, ἐγὼ ὁ οἰστρηλατούμενος, ἐγὼ ὁ αἰωνίως διατελῶν ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τῶν ὀνείρων τῆς πυρεττούσης φαντασίας μου, ἐξέρχομαι τοῦ ἀντικειμένου· καὶ Σεῖς μὲ ἀνέχεσθε, καὶ ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Πρόεδρος, ἀντὶ νὰ μὲ ἐπαναγάγῃ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἀφ' ἧς ἐξετράπην, εὐμενῶς μὲ ἀκροάζεται καὶ χαίρει ἴσως βλέπων με συμπλεκόμενον μετὰ τῆς πολυκεφάλου ὕδρας, μετὰ τῆς μεταῤῥυθμίσεως. Ἄριστος ὁ οἰωνὸς, ὦ συνάδελφοι! Ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Τὸ ἐν ἰσχύϊ φορολογικὸν σύστημα ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος, τοῦ ἐν Ἑπτανήσῳ ἀνεγερθέντος ὑπὸ τῆς Προστασίας ἀπὸ τοῦ ἔτους 1817, καὶ τοῦ ὁποίου τὰ καταστρεπτικὰ καὶ ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἐνόμισεν εὔλογον ἡ Βουλὴ αὕτη νὰ σκιαγραφίσῃ ἐν τῇ ἀπαντήσει αὐτῆς πρὸς τὸν ἐναρκτήριον τοῦ Ἁρμοστοῦ λόγον. Ὑπῆρξε σύστημα ἐξοντώσεως, σύστημα ἐξευτελισμοῦ καὶ διαφθορᾶς, ἀλλὰ συγχρόνως ὑπῆρξε καὶ σύστημα φέρον εἰς τὴν πτώχευσιν καὶ εἰς τὴν χρεωκοπίαν. Ὑπῆρξεν, ἑνὶ λόγῳ, τοιοῦτόν τι κατὰ πάντα αὐτοῦ τὰ μέρη, ὁποῖον τίμιοι καὶ ἀγαθοὶ Ἄγγλοι αἰσχύνονται νὰ ἀποδώσωσιν εἰς τὴν Κυβέρνησίν των. Ὁ ἐπινοήσας, ὁ ὑπαγορεύσας, καὶ καθιδρύσας τὸ τερατῶδες ἐκεῖνο σύστημα, ἀπέβλεψε μὲν κυρίως εἰς τὴν ἐκπόρνευσιν τῶν πνευμάτων, οὐχ ἧττον ὅμως ἠθέλησε νὰ ἐπιτύχῃ καὶ τὴν ὑλικὴν καταστροφὴν τῶν συμφερόντων τοῦ Ἰονίου λαοῦ, διότι ἐγίνωσκεν ὅτι λαὸς πτωχὸς καὶ χρεωκοπημένος ἔκυπτε τὸν αὐχένα εὐκολώτερον

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

λαοῦ πλουσίου καὶ εὐδαίμονος. Τὰ πάντα λοιπὸν ἐπενόησε, τὰ πάντα ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ δολίου τούτου σκοποῦ, καὶ ἐνῷ ἀφ' ἑνὸς τὸν ἐπτώχευε ἀφ' ἑτέρου τῷ ἐπρόσφερεν, ὡς δέλεαρ, ἀδροὺς μισθοὺς, θέσεις ἐπιζήλους, τίτλους παιδαριώδεις καὶ παράσημα, ἵνα τοιουτωτρόπῳ καταχτήσῃ καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα.

Οἱ ἐπιβληθέντες φόροι ἐπὶ τῶν κυριωτέρων προϊόντων τῆς Ἰονίου ἐπικρατείας προσέβαλον καιρίως τὴν τάξιν τῶν γαιοκτημόνων, διότι οἱ γαιοκτήμονες ἀπετέλουν τὸ ζωτικώτερον στοιχεῖον τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, καὶ ἐσύμφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, κατὰ προτίμησιν παντὸς ἄλλου, νὰ ῥιφθῇ ὁ πέλεκυς.

Οἱ διάδοχοι τοῦ Μαιτλάνδου πιστῶς παρεδέχθησαν τὰς ὁδηγίας του, ἔχοντες δὲ ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτῶν ἄλαλα καὶ θνησιμαῖα Κοινοβούλια ἐβάδισαν τὴν αὐτὴν πορείαν, διώκοντες τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ παρακολουθοῦντες τὸ αὐτὸ σύστημα.

Ὁ νῦν Ἁρμοστεύων, ἀνὴρ νοήμων, ἀνὴρ πρακτικὸς, ἀνὴρ τίμιος, μόλις φθάσας ἐν Ἑπτανήσῳ, ἐπίστευσεν ὅτι διὰ τοῦ κόπου καὶ τῆς καλῆς διαθέσεως ἐδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ, τοὐλάχιστον ἐν μέρει, τὴν θεραπείαν τῆς νόσου ἥτις ἀπὸ πεντήκοντα ἤδη ἐτῶν καταβιβρώσκει τὴν σάρκα μας. Ἔθεσε τὸν δάκτυλον ἐπὶ πολλῶν πληγῶν, καὶ εὗρεν ὅτι ἡ γάγγραινα καὶ ἡ ἀποσύνθεσις ὑπῆρχον ἀπανταχοῦ. Ἀλλὰ δὲν ἐννόησεν ὅτι τὰ χρονικὰ πάθη εὐκόλως δὲν θεραπεύονται, καὶ ὅτι πολλάκις τὸ μίασμα ἀρχαίας καὶ φθοροποιᾶς νόσου μεταδίδεται καὶ εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἐπισκέπτεται τὸν ἀσθενοῦντα.

Μετά τινας προσπαθείας καὶ ἀποπείρας, ὁ νῦν Ἁρμοστεύων ἀπέβαλε φαίνεται πᾶσαν ἐλπίδα καὶ ὡς ἂν ἐφοβεῖτο νὰ προβῇ περαιτέρω, ἔκρινε συμφερώτερον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ὀπίσω. Ἰδοὺ ὁ λόγος, δι' ὃν ἡ Βουλὴ ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ εἴπῃ πρὸς αὐτὸν ὅτι τὰ δεινὰ τοῦ Ἰονίου λαοῦ ὁσημέραι κορυφοῦνται.

Τὰ δεινὰ τοῦ Ἰονίου λαοῦ ὁσημέραι κορυφοῦνται, εἶπεν ἡ δωδεκάτη αὕτη Βουλὴ εἰς τὴν πρὸς τὸν ἐναρκτήριον τοῦ Ἁρμοστοῦ λόγον ἀπάντησίν της, καὶ εἶπε καλῶς, διότι πραγματικῶς καθ' ἑκάστην γίνεται βαθύτερον καὶ πλατύτερον τὸ χάσμα ὅπερ ἀποχωρίζει τὸν Ἰόνιον λαὸν ἀπὸ τῆς

κυβερνήσεώς του. Καὶ τοῦτο νομίζετε ἆρά γε, Κύριοι, ὅτι εἶναι μικρὸν δυστύχημα; ἐνῷ ἡ Κυβέρνησις ὤφειλε νὰ ἐκπροσωπεύῃ τὴν ἐν Ἑπτανήσῳ ἐπικρατοῦσαν κοινὴν γνώμην, αὕτη συστηματικῶς ἀντιπαράττεται ὡς πολεμία, παρακολουθοῦσα δὲ τὸ ἀρχαῖον ἀποτρόπαιον σύστημα, ἐπικαλεῖται μὲν τὴν σύμπνοιαν, προκαλεῖ δὲ τὸν ἀνταγωνισμόν. Εἶναι τοῦτο χλευασμός, εἶναι πικρὸς περίγελως! Ἐνδίδουσα εἰς φόβους παιδαριώδεις καὶ ἀνυποστάτους πράττει τὸ κατὰ δύναμιν ἵνα διεγείρῃ δυσμένειαν, νομίζει δὲ ὅτι σώζεται καὶ ὅτι συντηρεῖται μένουσα ὀχυρωμένη ἐντὸς τῶν Μεγάρων τοῦ Ἁγίου Μιχαὴλ καὶ Γεωργίου, καὶ ἔχουσα κύκλῳ Αὐτῆς φρουρὰν συγκειμένην ἐξ ὀλίγων πυγμαίων.

Ταῦτα δὲ λέγω, ἔντιμοι Βουλευταί, οὐχὶ πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ ἐπικρίνω τὴν διαγωγὴν τοῦ νῦν Ἁρμοστεύοντος, τὸν ὁποῖον ἄλλως σέβομαι ὡς ἄτομον, καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου δεσμοὶ φιλίας διατηρηθείσης μέχρι τέλους ἑκατέρωθεν καθαρᾶς οὔτε καταδολιευθείσης ποτὲ ἀπὸ ἰδέαν χαμερποῦς πολιτικῆς κερδοσκοπίας, μὲ συνδέουσιν, ἀλλὰ διότι ἠθέλησα καὶ διὰ προσφάτων γεγονότων ν' ἀποδείξω ὅτι, τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐνυπάρχοντος εἰς τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, ἡ αὐτὴ σύγκρουσις θέλει ὑπάρξει πάντοτε μεταξὺ προστάτου καὶ προστατευομένου, καὶ ὅτι ἄλλη διέξοδος καὶ λύσις ὡς πρὸς τὸ ἑπτανησιακὸν ζήτημα δὲν παρουσιάζεται ἐκτὸς τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως.

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὁ ἔντιμος Γραμματεὺς τῆς Γερουσίας, θαυμάζει πῶς δὲν ὑπάρχει σύμπνοια καὶ ἀγαθοπιστία μεταξὺ τῶν ἀρχῶν τοῦ Κράτους. Καὶ πῶς δύναται νὰ ὑπάρξῃ; Ἡ Προστασία δὲν μᾶς ἐμπιστεύεται. Πᾶσαν ὑπαγόρευσίν μας θεωρεῖ ὡς δολίαν, πᾶσαν παραίνεσιν ὡς ὑποκρύπτουσαν ἀτομικόν τι συμφέρον. Ἡμεῖς ἀφ' ἑτέρου, ἡμεῖς, Κύριοι, δικαιούμεθα, νομίζω, νὰ θεωρῶμεν τοὐλάχιστον ὡς ὕποπτον πᾶσαν πρότασιν προερχομένην ἐξ αὐτῆς ἀφοῦ πολυχρόνιος καὶ πολύστονος πεῖρα μέχρι τοῦδε τὸ ἀπέδειξε.

Ἀγαθοπιστία μεταξὺ Ὑμῶν καὶ τῆς Κυβερνήσεως, λέγει ὁ Ἔντιμος Γραμματεὺς τῆς Γερουσίας, καὶ τὰ πάντα θεραπεύονται. Τίνι τρόπῳ; Διὰ τῆς μεταρρυθμίσεως τῶν θεσμῶν τοῦ Κράτους. Καὶ ἰδοὺ πάλιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸ μορμολύκειον τοῦτο.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Θέλω νὰ πιστεύσω, Ἔντιμοι Βουλευταὶ, ὅτι σήμερον ἡ Προστασία ἐπιθυμεῖ τὴν μεταῤῥύθμισιν, καὶ ὅτι τὴν ἐπιθυμεῖ μετ' εἰλικρινείας. Δὲν θέλω νὰ παραδεχθῶ οὔτε νὰ ὑποστηρίξω τὸ ἐναντίον ἵνα μὴ εἴπῃ τις ὅτι ἐρειδόμενος εἰς τὴν ἀπαισιοδοξίαν μου ἀναιρῶ τὰ πάντα. Ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ, πόθεν καταδεικνύεται ἡ διάθεσις αὕτη; Ποῖα τὰ διαβήματα τῆς Κυβερνήσεως καὶ ποῖον τὸ πρόγραμμά της; Ἔδειξεν ἄραγε τὴν παραμικρὰν τάσιν πρὸς παραίτησιν ἑνὸς τοὐλάχιστον τῶν τοσούτων καὶ τηλικούτων προνομίων της; Ἀφ' ἑτέρου ὁ Ἰόνιος λαὸς πῶς δύναται νὰ πεισθῇ περὶ τῆς εἰλικρινείας ταύτης, ἐνῷ μέχρι τοῦδε δὲν ἐννόησε, τίνος ἕνεκεν τοσαύτη ἀντίδρασις, τοσαύτη συστηματικὴ πίεσις κατὰ τῶν δικαίων αὐτοῦ ἀπαιτήσεων;

Ἔντιμοι Βουλευταὶ, μὴ ἀπατώμεθα. Ἡ Προστασία αἰσχύνεται σήμερον αὐτὴ ἑαυτήν. Στρέφει τὰ βλέμματά της πανταχόθεν, ἐρευνᾷ τὴν ἱστορίαν τοῦ παρελθόντος, καὶ βλέπει ὅτι ἡ παροῦσα κατάστασις τῶν πραγμάτων ἶναι ἔργον τῶν χειρῶν της, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς πολιτικῆς διαγωγῆς της, εἶναι καρπὸς τοῦ δένδρου ὅπερ ἰδίαις χερσὶν ἐφύτευσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μας.

Ἐπιθυμεῖ λοιπὸν τὴν μεταῤῥύθμησιν, διότι γινώσκει καλῶς ὅτι διὰ τῆς μεταῤῥυθμίσεως, οὐχὶ μόνον ἤθελε παραγκωνισθῇ, ἤθελε σφαγιασθῇ τὸ ἐθνικὸν ζήτημα, ἀλλὰ διότι διὰ τοῦ μέσου τούτου μόνον δύναται ν' ἀπαλλαχθῇ καὶ τοῦ ἀρχαίου ἄχθους ὑφ' οὗ καταθλίβεται.

Ἀλλὰ λέγουσιν οἱ προστάται μας, καὶ διατί ἀναθέτετε εἰς ἡμᾶς πᾶσαν τὴν εὐθύνην; Δὲν πρέπει τάχα καὶ ἡ Ἑπτάνησος νὰ συμμερισθῇ τὸ ὄνειδός μας, δὲν πρέπει καὶ Ὑμεῖς νὰ θεωρῆσθε ὡς συμμέτοχοι τῶν πράξεών μας;

Ἡ ἔνστασις αὕτη εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον σοβαρὰ, διὰ τοῦτο ἴσως καὶ ἤκουσα αὐτὴν πολλάκις ἐπαναλαμβανομένην.

Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ! εἰς ποῖον πάντοτε τὸ πταῖσμα; Μεταξὺ πλουσίου καὶ κραταιοῦ διαφθορέως καὶ πτωχοῦ καὶ ἀδυνάτου διεφθαρμένου, ποῖος δικαστὴς ἤθελεν ἀποτολμήσῃ ποτὲ νὰ καταδικάσῃ τὸν δεύτερον καὶ νὰ ἀθωώσῃ τὸν πρῶτον; Ἢ τίς δὲν γινώσκει ὅτι κατὰ τοὺς ἀπαισίους ἐκείνους χρόνους ὅτε ὁ λόγος ὑπῆρχε δεσμευμένος, ὅτε οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐκφράσῃ ἐπίκρισιν ἢ δυσαρέσκειαν, ἡ θέλησις τοῦ δεσπότου ἦτο καὶ ὁ διέπων τὴν κοινωνίαν νόμος; Τίς δὲν γινώσκει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀποποιούμενός τις τὴν ὑπηρεσίαν του εἰς τοὺς κυβερνῶντας, ἐκινδύνευε νὰ ὑποπέσῃ εἰς τὴν ἀμείλικτον ὀργὴν τοῦ Σατράπου; Καὶ ἐνῷ τὰ γεγονότα ταῦτα ὑπάρχουσι γνωστὰ καὶ ἀναντίῤῥητα, τολμῶσι τινες νὰ μᾶς θεωρῶσι συνενόχους. Ἀλλ' ἔσω καὶ τοῦτο· ἂς παραδεχθῶμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι καί τινες τῶν Ἰονίων προσκληθέντες εἰς τὸν δεῖπνον συνεκάθησαν καὶ συνεγεύθησαν μετὰ τοῦ Ἄρχοντος. Ἔφθασεν ὅμως ὥρα καθ' ἣν ἡ Ἑπτάνησος ἐννόησεν ὅτι προσεκαλεῖτο ἵνα φάγῃ ἐκ τῆς σαρκός της καὶ πίῃ ἐκ τῶν ἱδρώτων της. Τώρα τί μᾶς ζητεῖτε; νὰ λησμονήσωμεν τὸ παρελθόν; Ἔστω — Ἀλλὰ νὰ καταστρέψωμεν καὶ τὸ μέλλον; ὤ! οὐδέποτε!

Εἰς μάτην μοχθεῖτε, Κύριοι. Τὸ ἐπαναλαμβάνω καὶ πάλιν. Ἐξομοίωσις μεταξὺ στοιχείων ἀντιθέτων δὲν γίνεται. Οἱονδήποτε καὶ ἂν ἦναι τὸ πολίτευμά μας, τὰ στοιχεῖα ταῦτα θέλουσι πάντοτε συγκρούεσθαι καὶ θέλουσι τείνει εἰς ἀμοιβαίαν καταστροφὴν καὶ ἐξόντωσιν. Πᾶν τὸ μικτὸν εἶναι καὶ νόθον, οὔτε θέλετε δυνηθῇ ποτὲ νὰ εὕρητε μέσον δυνάμενον νὰ ἐξαλείψῃ τὴν φύσιν καὶ τοὺς χαρακτῆρας οἵτινες ἰδιάζουσιν εἰς ἕκαστον τῶν στοιχείων καὶ οἵτινες εἶναι ἀντίθετοι. Δύνασθε μὲν νὰ μορφώσητε νέον τι πολίτευμα ἀλλὰ καὶ τοῦτο θέλει εἶναι ἄγονον, στεῖρον, ἑρμαφρόδητον, ἀντικείμενον τουτέστιν εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ τοὺς κανόνας τῆς ἐπιστήμης.

Καὶ μ' ὅλον τοῦτο δὲν ὑπάρχει μῖσος φυλῆς πρὸς φυλήν. Πολλοὶ συκοφάνται ἠθέλησαν τὴν ἰδέαν ταύτην δολίως νὰ τὴν διασπείρωσι καὶ αἰσχροκερδῶς νὰ τὴν ἐκμεταλλεύσωσιν. Ἀλλὰ τοιοῦτον τὶ μῖσος βεβαιωθεῖτε, Κύριοι, δὲν ὑπάρχει.

Τὸ κατ' ἐμὲ βεβαίως δὲν διστάζω οὐδόλως ἵνα διακηρύξω πανδήμως καὶ μετὰ πάσης τῆς ἐπισημότητος ὅτι διετέλεσα καὶ διατελῶ λάτρης τοῦ Βρεταννικοῦ Ἔθνους. Ὅτι εἰς τὸ Ἔθνος ἐκεῖνο, κατὰ προτίμησιν παντὸς ἄλλου ἤθελα διαπιστευθῇ ποτὲ τὰ μεγάλα συμφέροντα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Ὅτι εἰς τὸ Ἔθνος ἐκεῖνο εὑρίσκω ἀσφαλῆ ἐχέγγυα συνταγματικῆς ἐλευθερίας καὶ ἀληθοῦς πολιτικῆς ὑπάρξεως. Ἀλλὰ ἴσως διὰ τοὺς λόγους τούτους, ἔντιμοι συνάδελφοι, ἀ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

πυδαίνει μᾶλλον ἀφόρητον τὸ ἐν Ἑπτανήσῳ ἀνέκαθεν εἰσαχθὲν σύστημα, καὶ προφανεστέρα καταδεικνύεται ἡ ἀπελπισία ἥτις μᾶς κατακυριεύει.

Ἐκεῖ πλατὺς ὁρίζων, ἐδῶ δεσμωτήριον. Ἐκεῖ ἀχανὲς μεγαλεῖον καὶ πλοῦτος, ἐδῶ σμικρότης καὶ πτωχεία. Ἐκεῖ μέλλον, ἐδῶ παρελθόν. Ἐκεῖ ζωή, ἐδῶ τάφος. Ναί τάφος, διότι ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου ἡ Ἑπτάνησος ἅπασα παρίσταται ὡς μέγα νεκροταφεῖον θυρωρὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ Προστασία. Ἕκαστος ἡμῶν καταδικάζεται νὰ εἰσέλθῃ καὶ ἐντὸς τοῦ νεκρικοῦ περιβόλου, πρέπει νὰ καταλύσῃ τὸν βίον.

Ναί, ἔντιμοι Βουλευταί, τοιοῦτον εἶναι τὸ πολιτικόν μας στάδιον. Ἄρχεται ἀπὸ τῶν δημοτικῶν Συμβουλίων, καὶ τελευτᾷ μέχρι τῆς Γερουσίας. Ποία ἀθλιότης! καὶ ὅμως εἰς τὸν βουλόμενον νὰ τὸ διατρέξῃ πόσοι κίνδυνοι, πόσαι πικρίαι, πόσοι ἐξευτελισμοί, πόσοι ἀγῶνες! Μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων τῆς πολιτικῆς ταύτης γραμμῆς ἔρημος αὐχμηρὰ ἐκτείνεται καὶ μεγάλη. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐρήμου ταύτης θάλλει ὡς ἄλλη ὄασις τὸ Βουλευτήριον. Τὸ Βουλευτήριον! καὶ ἂς λέγωσιν οἱ κατήγοροι, εἶναι σήμερον τὸ μόνον ἄσυλον τῆς Ἑπτανήσου· ἐνταῦθα τοὐλάχιστον ἀναπνέει τις ἐλευθέρως.

Ἀλλ' ἵνα εἰσέλθῃ τις καὶ ἐνταῦθα, πόσους καὶ ποίους σκοπέλους πρέπει νὰ ὑπερπηδήσῃ! Ἡ Προστασία φαίνεται σήμερον ἀδιάφορος, καί, ἔστω πρὸς τιμὴν τῆς ἀληθείας, οὐδεμία ἐπέμβασις ἔλαβε χώραν κατὰ τὸν τελευταῖον ἐκλογικὸν ἀγῶνα. Καὶ τί πρὸς τοῦτο; ἀντὶ τῆς Κυβερνήσεως παρουσιάζονται σήμερον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης οἱ μαθηταί, οἱ πειναλέοι αὐτῆς μνηστῆρες. Καὶ ἐγώ, ἔντιμοι συνάδελφοι, ἐν Λευκάδι, ἐν τῇ φιλτάτῃ ἐκείνῃ γῇ, ὑπὲρ ἧς ἕτοιμος εἶμαι πάντοτε νὰ θυσιάσω τὰ πάντα, ἐγὼ ἐκινδύνευσα ν' ἀποβληθῶ μετὰ τοῦ φίλου καὶ συναδέλφου μου Μαρίνου, διότι ἠθέλησα νὰ ἐξευγενήσω τὴν πάλην.—Διάσημοι ἀγύρται, καὶ τρίβωνες δημοκόποι, καίτοι φαινομενικῶς ἀνήκοντες εἰς ἀντίθετα κόμματα, συνεμάχησαν καθ' ἡμῶν, διαστρέψαντες δὲ τὴν ψυχὴν τῶν ἐκλογέων, διὰ παντοίων μέσων ἐπιβούλων, ἀνάνδρων, ἐξόχως ἰδιαζόντων εἰς τὴν μικρότητα τοῦ νοὸς καὶ τὴν ἐκπορνευμένην καρδίαν των, ἐπέτυχον οἱ τλήμονες νὰ προσάψωσι μῶμον βαρύτατον ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς πατρίδος των. Καὶ διατί πάντα ταῦτα; διότι ἐπίστευον τοιουτοτρόπως νὰ κερδίσωσι τὴν εὔνοιαν τῆς Προστασίας. Σήμερον

ἔμεινον ἐμβρόντητοι, διότι καὶ ἡ Προστασία νομίζουσα ἴσως ὑπὲρ τὸ δέον εὐτελὲς τὸ ἐμπόρευμα δὲν κατεδέχθη νὰ τὸ ἀγοράσῃ. Ἡ ἀγνωμοσύνη, ἡ ἀχαριστία, ἡ δουλοφροσύνη, ἡ ἀναίδεια, ἡ συκοφαντία, ἡ διαφθορὰ ὑπῆρξαν τὰ ὅπλα τῶν ἀντιπάλων, ἀλλὰ ταῦτα πρέπει νὰ θεωρηθῶσι καὶ ὡς προϊόντα τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς ἣν ἀπὸ ἡμίσεως ἤδη αἰῶνος ἀπολαμβάνομεν ὑπὸ τὸ καθιδρυθὲν σύστημα. Τοιουτοτρόπῳ παρ' ἡμῖν πᾶσαι αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις ἐχαλαρώθησαν· ἡ οἰκογενειακὴ ὁμόνοια καὶ ἑνότης διεσπάσθη. Ὅπου ὑπάρχουσι δεσμοὶ αἵματος ἐκεῖ πολλάκις πικρωτέρα καὶ δριμυτέρα ἡ ἀντίδρασις καὶ ἡ συμπλοκή. Μόνον τὸ συμφέρον δύναται νὰ συνενώσῃ τοὺς ἀντιμαχομένους. Τοιοῦτον εἶναι τὸ ἐν Ἑπτανήσῳ πολιτικόν μας στάδιον.

Ἐμβλέψατε τώρα, ἔντιμοι συνάδελφοι, καὶ σεῖς οἱ μεταρρυθμισταὶ καὶ ἅπαντες οἱ Ἰόνιοι, ἐμβλέψατε εἰς τὰ τέκνα σας, ἐμβλέψατε εἰς τὴν ἀναφυομένην ταύτην Ἑλληνικὴν νεολαίαν. Στοχασθεῖτε πρὸς στιγμήν, ποῦ καὶ πῶς θέλει δαπανηθῇ τοσαύτη ζωτικὴ ἐνέργεια, τοσαύτη νοητικὴ δύναμις, καὶ θέλετε φρικιάσει, θέλετε ἀπελπισθῇ φανταζόμενοι ὅτι ἐντὸς τοῦ βορβορώδους τούτου βάλτου πέπρωται νὰ διανύσωσι τὸν βίον πᾶσαι αἱ ἐπερχόμεναι γενεαί.

Ἐνῷ ἡμεῖς, ὦ συνάδελφοι, ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ζήσωμεν, ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἐξέλθωμεν τοῦ κοιμητηρίου ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιφερόμεθα, ἡ ἀτμοσφαῖρα τῆς Ἑπτανήσου μᾶς πνίγει.—Ἀπηυδήσαμεν ἀπὸ τοσούτων χρόνων κοιμώμενοι ὑπὸ τὴν σκιὰν τῆς κυπαρίσσου καὶ τῆς ἰτέας. Θέλομεν ν' ἀναπαυθῶμεν ἐπὶ τοῦ ῥωμαλέου κορμοῦ τῆς δρυὸς καὶ τοῦ πεύκου. Αἱ χεῖρες μας εἶναι κραταιαί, αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην νὰ δράξωσι τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῆς κοινῆς πατρίδος· οἱ πνεύμονές μας εἶναι ὑγιεῖς καὶ θέλουσι ν' ἀναπνεύσωσιν ἀέρα ζωτικώτερον. Τί μᾶς κρατεῖτε τί μᾶς θυσιάζετε; Θέλομεν νὰ ζήσωμεν, ὁ μαρασμὸς μᾶς κατέφαγε, τὰ σπλάγχνα μας φθείρονται, γηράσκομεν ἐν τῇ νεότητί μας.

Πρόωραι ῥυτίδες χαράττονται ἐπὶ τοῦ μετώπου μας, ἡ κόμη μας λευκαίνει, ἐνῷ ἡ ψυχή μας θάλλει.

Ἴδετε, ὑμεῖς οἱ προστάται μας, ἂν τίποτε μέχρι τοῦδε ἐβλάστησεν ὑπὸ τὴν σκιάν σας. Ὁ Σολωμὸς ἐμαράνθη, ἐξήνθησεν ὡσεὶ χόρτος τοῦ ἀγροῦ. Ὁ Μουστοξύδης παρέδωκε τὸ πνεῦμα πρὶν ἢ τελευτήσῃ, διότι θανάσιμος νάρκη εἶχε κα-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ταλάβει τὸν νοῦν του. Ὅλοι ἀποσύρονται ἐν τῷ τάφῳ, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον. Τὸ πᾶν σήπεται, τὸ πᾶν συντρίβεται, τὸ πᾶν κατερημοῦται. Καὶ Σὺ Γραμματεῦ τῆς Γερουσίας, Σὺ τὸν ὁποῖον ἐθαύμασα καὶ θαυμάζω, δὲν αἰσθάνεσαι ὅτι αἱ δυνάμεις σου, τὸ πνεῦμα σου, αἱ γνώσεις σου ἀνωφελῶς δαπανῶνται; Δὲν ἐννοεῖς ὅτι διὰ σαθρῶν ἐρειπίων δὲν δύνασαι νὰ ἐγείρῃς πύργον ὀχυρὸν καὶ ἀκράδαντον; Ὦ ποσάκις ἐλυπήθην κατάκαρδα βλέπων τὸ μελύῤῥητον στόμα σου κοπιὸν ἐπὶ ματαίῳ!

Τὸ πᾶν σήπεται, τὸ πᾶν συντρίβεται, τὸ πᾶν κατερημοῦται!

Αὕτη εἶναι ἡ θέσις μας, ἔντιμοι Βουλευταί, τίς δύναται νὰ μᾶς διαψεύσῃ; Καὶ σεῖς, σεῖς θέλετε, ἐνῷ σήμερον τοὐλάχιστον ἐπισύρομεν τὸν οἶκτον, νὰ μᾶς καταστήσετε καὶ γελοίους. Ὦ σεβασθεῖτε, πρὸς Θεοῦ, τὸ πένθος μας, μὴ χλευάζητε τοὺς ἀδυνάτους.

Ἔχομεν ἀνάγκην ἐθνότητος, ἔχομεν ἀνάγκην μέλλοντος, καὶ οὐχὶ ἐλεημοσύνης. Θέλομεν ν' ἀφήσωμεν εἰς τὰ τέκνα μας κληροδότημα ἀντάξιον τῆς καταγωγῆς καὶ τῶν δικαιωμάτων μας. Θέλομεν νὰ ἐργασθῶμεν καὶ ἡμεῖς πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ νέου κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος.

Τί μᾶς κρατεῖτε, τί μᾶς θυσιάζετε; Ἑνώσατε τὰς δυνάμεις σας καὶ τὰ πλούτη σας μὲ τὰ δικαιώματά μας, αὕτη εἶναι ἡ μόνη δυνατὴ συμμαχία μεταξὺ Ὑμῶν καὶ ἡμῶν. Ἔλθετε, ἡμεῖς θέλομεν σᾶς καθοδηγήσῃ, ἡμεῖς θέλομεν σᾶς ὑπαγορεύσει τὸ μέσον δι' οὗ δύνασθε νὰ συμβιβάσητε τὸ συμφέρον καὶ τὸ μεγαλεῖόν σας μετὰ τοῦ ἰδίου μας συμφέροντος καὶ μεγαλείου. Μὴ φοβεῖσθε, ἔλθετε μεθ' ἡμῶν, δὲν σᾶς μισῶμεν, ὄχι, μὰ τὸν Θεὸν ὄχι. Ἐλπίζομεν εἰς Ὑμᾶς, ἐλπίζομεν εἰς τὴν γενναιότητά σας, ἐλπίζομεν εἰς τὴν παρ' Ὑμῶν πανδήμως διακηρυχθεῖσαν συμπάθειάν σας ὑπὲρ τῶν ἀδυνάτων καὶ τῶν δεδουλωμένων.

Ἀλλὰ μὴ χρονοτριβεῖτε. Ὁ καιρὸς εἶναι πολύτιμος. Κύκλῳ ἡμῶν ἐγείρονται τεράστιοι γίγαντες. Πελώριος καὶ ἀκαταδάμαστος παρίσταται ὁ Σλαβισμὸς, δὲν τὸν βλέπετε; Ἡ σπάθη τοῦ Βουκάλοβιτζ κρούει θανατηφόρως, καὶ τὴν κλαγγὴν αὐτῆς, ὡς ἄλλο ἐγερτήριον ᾆσμα, θέλουσιν ἀκούσει πάντες οἱ ὁμόφυλοι λαοί. Ἡμεῖς μόνοι διὰ τῆς ὑμετέρας ἀρωγῆς, δυνάμεθα ν' ἀποσομώσωμεν τὸν χείμαῤῥον ὅστις ἐ-

παπειλεῖ νὰ κατακλύσῃ τὰ πάντα. Τί χρονοτριβεῖτε, τί καταναλίσκετε ὥρας πολυτίμους διὰ προτάσεων περὶ βελτιώσεων ὅλως ἀλυσιτελῶν, οὐδὲ δυναμένων νὰ ἐπιφέρωσιν ἔσω καὶ μικρὰν θεραπείαν; Ἡ διάνοιά μας, ἡ ψυχή μας ὑπάρχουσιν ἄλλοθι προσηλωμέναι. Εἰς τὰ τοιαῦτα δὲν δυνάμεθα νὰ προσέξωμεν. Παρακολουθοῦμεν βῆμα πρὸς βῆμα τὰς χρυσοπτέρους ἐλπίδας μας, ὡς τὰ παιδία παρακολουθοῦσι τὴν χρυσαλλίδα, καιροφυλακτοῦντα τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἤθελε καθίσει ἐπί τινος ἄνθους ἵνα τὴν δράξωσιν. Οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας μας εἶναι θορυβώδεις. Πᾶσα ἡμέρα, πᾶσα ὥρα, πᾶσα στιγμὴ, ἥτις παρέρχεται, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ζωὴν ἢ τὸν θάνατον. Καθεκάστην παρευρισκόμενοι ἐνταῦθα δὲν μᾶς βλέπετε κατηφεῖς καὶ περίλυποι νὰ ἐρωτῶμεν ὁ εἷς τὸν ἄλλον: «Τί νέα συνάδελφε»; . . .

—Ἔπεσεν ὁ Λεωτσάκος, ὁ ἀνδρεῖος Λεωτσάκος! . ὁ υἱὸς αὐτοῦ, μόλις ἔφηβος, ἐξέρχεται τοῦ πατρικοῦ οἴκου. Ἡ ἐκδίκησις τὸν χειραγωγεῖ, ὁ θάνατος παρακολουθεῖ τὰ βήματά του. Ἐντὸς ὀλίγου, ἐπανέρχεται καθημαγμένος, καὶ χαίρων ἐναγκαλίζεται τὴν χήρα μητέρα του. Ὁ φονεὺς τοῦ πατρός του δὲν ὑπῆρχε πλέον...

—Ἐφονεύθη ὁ Μωραϊτίνης...

—Ὁ Μωραϊτίνης! ... ὁ φίλος μου; .. ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρειοπαγίτου; . . . ὢ δυστυχία! ...

— Τὸν αὐτὸν κίνδυνον ἔτρεξε καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Κανάρη....

—Ὁ υἱὸς τοῦ Κανάρη; τοῦ πυρπολιστοῦ Κανάρη! . . . Θεέ μου! Θεέ μου! ἵνα τί μᾶς ἐγκατέλειπες!

— Ὁ Κορωναῖος καιρίως πληγωθεὶς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, συνελήφθη. Ἄδεται δὲ ὅτι Δημήτριος ὁ Γρῆβας ἐξαιτούμενος τὴν ἀπόδοσιν τοῦ συναγωνιστοῦ καὶ φίλου του ἐπαπειλεῖ νὰ κρεμάσῃ ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Παλαμηδίου πεντήκοντα κεφαλὰς Ἑλλήνων αἰχμαλώτων . . .

—Ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ Παλαμηδίου! Ἐπὶ αὐτῶν ἐκείνων τῶν ἐπάλξεων, ἐφ' ὧν ἄλλοτε ὁ ἀτρόμητος πατήρ του ἐτήρησεν ἄσπιλον, ἀμόλυντον τὴν σημαίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτε ἡ Πελοπόννησος ἅπασα ἔκυπτεν ἐνώπιον τῆς ἐξολοθρευτικῆς σπάθης τοῦ Ἰβραΐμη!

Κύριε! Κύριε! Παντοδύναμε! δίκαιε! ἐπίβλεψον καὶ ἴδε, καὶ ῥίψον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνων οἵτινες προὐκάλεσαν τὴν ἀδελφομαχίαν ταύτην, τὴν κατάραν καὶ τοὺς κεραυνούς σου!

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Μὲ τοιαύτας ἐντυπώσεις εἰσερχόμεθα, Κύριοι, ἐντὸς τοῦ περιβόλου τούτου, καὶ Σεῖς μᾶς λέγετε περὶ βελτιώσεων; Εἶναι τοῦτο τὸ μνημόσυνον ὅπερ ἁρμόζει εἰς τοὺς τάφους τῶν φονευθέντων ἀδελφῶν μας;

Ἀλλὰ τί λέγω; τὸ αἷμα ἐκεῖνο ἀπέδωκε καρπὸν γλυκύτατον. Ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς Ὄθων ἐν τῇ Ἱερᾷ ἡμέρᾳ τῆς Ἀναστάσεως ὑπεσχέθη νὰ συγκαλέσῃ ἐκτάκτως τὰς Βουλάς, ἵνα δι᾽ αὐτῶν συστηθῇ ἡ πολυπόθητος Ἐθνοφυλακή.—Οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ὁπλίζονται, Ὑμεῖς δὲ θέλετε, ἐν μέσῳ τοῦ γενικοῦ βρασμοῦ, νὰ μᾶς καταδικάσητε εἰς ἀδράνειαν, θέλετε νὰ μᾶς ἀποκοιμήσητε! Δὲν ἔχετε αἷμα εἰς τὰς φλέβας σας, οἱ ὀφθαλμοί σας δὲν ἔχουν δάκρυα, ἡ καρδία σας ἀπελιθώθη;

Ὄχι, ὄχι, δὲν δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω. Ἠπατήθητε, παρεσύρθητε, ἀλλὰ καὶ Σεῖς εἶσθε καθαροὶ καὶ ἄμωμοι, εἶσθε τέκνα νόμιμα τοῦ αἱματοφύρτου τούτου ἑλληνικοῦ ἐδάφους. Πορεύθητε λοιπὸν εἰς τοὺς προστάτας μας, καὶ εἰπέτε εἰς αὐτοὺς παῤῥησίᾳ. Ἡ Ἑπτάνησος ὑφ᾽ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἰδέας ἀφαρπάζεται εἰμὴ ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως· ὅτι ταύτην ἐπιποθεῖ, ταύτην ἐπιδιώκει, ταύτην ἐλπίζει, διότι δι᾽ αὐτῆς μόνης δύναται ν᾽ ἀναστηθῇ καὶ νὰ ζήσῃ.

Πορεύθητε εἰς τοὺς προστάτας μας καὶ εἰπέτε εἰς αὐτοὺς ὅτι μέχρις οὗ ἡ ὥρα σημάνῃ, μέχρις οὗ τὸ γενναιόφρον, τὸ φιλέλλην Βρεταννικὸν Ἔθνος, ἀποφασίσῃ ΔΙ᾽ ΗΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΘ᾽ ΗΜΩΝ νὰ βαδίσῃ τὴν ἔνδοξον ὁδὸν ἥτις ἄγει εἰς τὴν Ἀνατολήν, τὴν γῆν ταύτην τῶν θαυμάτων καὶ τῶν μαρτυρίων, καὶ ἥτις εἶναι ἰδική μας, πρέπει ν᾽ ἀναδεχθῶσι μόνοι τὴν φροντίδα περὶ τῆς παθητικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως.

Εἰπέτε εἰς αὐτούς, ὅτι ἂν εἰλικρινῶς θελήσωσι, δύνανται νὰ μᾶς περιθάλψωσι, δύνανται διὰ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν νὰ μὴ προσβάλλωσι τόσον ἀποτόμως τὴν δημοσίαν αἰδῶ καὶ τὴν κοινὴν γνώμην, δύνανται ἀκινδύνως οὐχὶ μόνον νὰ ἀνέχωνται ἀλλὰ καὶ νὰ σέβωνται τὸ ἐθνικὸν ζήτημα.

Ἀλλὰ μὴ λησμονήσητε νὰ εἴπητε εἰς τοὺς προστάτας μας, ὅτι διὰ χειρὸς ἡμῶν νέοι δεσμοὶ δὲν χαλκεύονται, καὶ ὅτι ἂν ἀδελφομαχῶμεν ἐνίοτε καὶ ἂν φονευώμεθα, ὤ! ἂς μείνωσιν ὅμως βέβαιοι ὅτι δὲν θέλομεν γίνει ποτὲ καὶ αὐτόχειρες. (Ραγδαῖαι χειροκροτήσεις.)

ΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΠΑΝΑΓΗΣ ΣΤ. ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ
ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΜΟΥ
1927